

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bosek

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie ze skargi R. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach o sygn. V AGa 526/23, z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 23 czerwca 2026 r.,

I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn. akt V AGa 526/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;

II. przyznaje R. K. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach sumę pieniężną w wysokości 4 000 (czterech tysięcy) złotych za okres od 7 lipca 2022 r. do 23 czerwca 2026 r.;

III. nakazuje Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach zwrócić R. K. kwotę 200 (dwieście) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;

IV. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz R. K. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

D.Z.

Leszek Bosek Paweł Czubik Marek Dobrowolski

UZASADNIENIE

Pismem z ... marca 2026 r. R. K. (dalej: „Skarżący”), reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, złożył skargę na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie V AGa 526/23, wnosząc o: 1. stwierdzenie przewlekłości ww. postępowania sądowego, 2. wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia, aby podjął się merytorycznego rozpoznania sprawy, w szczególności poprzez wyznaczenie niezwłocznego terminu rozprawy apelacyjnej, nie późniejszego niż w terminie miesiąca od dnia zwrotu akt postępowania, 3. przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz Skarżącego sumy pieniężnej w wysokości 10 000 zł, 4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz Skarżącego zwrotu kosztów postępowania zainicjowanego skargą, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, 5. przeprowadzenie dowodów z akt sprawy i szeregu dokumentów.

W uzasadnieniu skargi wskazano m.in., że w sprawie Skarżący, jako powód, dochodzi od pozwanego Ł. S. kwoty 272 115 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie na podstawie weksla. Postępowanie przed Sądem I instancji – Sądem Okręgowym w Gliwicach (X GC 345/22) zakończyło się wydaniem wyroku 13 lipca 2023 r., utrzymującego w mocy wydany wcześniej nakaz zapłaty. Od ww. wyroku apelację wniósł pozwany. Sprawa wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Katowicach, zgodnie z informacjami ujawnionymi w portalu informacyjnym, 17 października 2023 r. Postanowieniem z 22 grudnia 2023 r. Sąd Apelacyjny uwzględnił wniosek pozwanego o zwolnienie od kosztów postępowania apelacyjnego. Następnie, 23 stycznia 2024 r. do pełnomocnika Skarżącego wysłany został odpis apelacji. Odpowiedź na apelację wpłynęła do Sądu Apelacyjnego 12 lutego 2024 r.

Następnie przez okres blisko dwóch lat w sprawie nie zostały podjęte jakiegokolwiek czynności, które zostałyby uzewnętrznione wobec Skarżącego i które zmierzałyby do rozpoznania apelacji. Dnia 22 stycznia 2026 r.

do pełnomocnika Skarżącego zostało wysłane za pośrednictwem portalu informacyjnego pismo, stanowiące odpowiedź na jego wiadomość e-mail, w myśl którego przypuszczalny termin rozpoznania sprawy to wrzesień/październik 2026 r. W tym samym piśmie poinformowano również o wylosowaniu składu do rozpoznania sprawy. Terminu rozprawy nadal jednak nie wyznaczono.

Skarżący dopatruje się przewlekłości postępowania przede wszystkim w okresie pomiędzy wpływem odpowiedzi na apelację, a dniem złożenia skargi, wynoszącym ponad 2 lata. Z informacji udzielonej przez Sąd Apelacyjny 22 stycznia 2026 r. można jednak wywnioskować, iż bez interwencji Skarżącego stan przewlekłości byłby utrzymywany co najmniej do września/października 2026 r. Oznacza to okres ponad 4 lat od wniesienia pozwu, około 3 lat od dnia wpłynięcia sprawy do Sądu II instancji oraz ponad 2,5 roku bez jakichkolwiek czynności w sprawie z wyjątkiem wylosowania składu do rozpoznania apelacji.

W ocenie autora skargi, sprawę trudno uznać za szczególnie zawiłą, w szczególności jeśli chodzi o postępowanie apelacyjne. Wyrok Sądu I instancji zawiera jedynie dwa rozstrzygnięcia – co do utrzymania w mocy nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym oraz co do kosztów procesu. Uzasadnienie wyroku nie jest szczególnie obszerne. Ani stan faktyczny ani prawny sprawy nie są skomplikowane.

Niezwłoczne rozpoznanie sprawy ma dla Skarżącego niebagatelne znaczenie. Skarżący użył uzyskany nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym jako tytuł zabezpieczenia do wszczęcia postępowania o wykonanie zabezpieczenia, co pozwoliło na zabezpieczenie dochodzonego roszczenia w całości poprzez ściągnięcie środków przez komornika sądowego i przekazanie ich na rachunek depozytowy. Skarżący nie był natomiast w stanie skorzystać z natychmiastowej wykonalności weksla przewidzianej w art. 492 § 3 k.p.c., a to ze względu na jej wstrzymanie przez Sąd I instancji. Wobec tego Skarżący do prawomocnego zakończenia sprawy nie może skierować egzekucji do środków zabezpieczonych na rachunku depozytowym.

Pismem z ... maja 2026 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach złożył odpowiedź na skargę, wnosząc o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

Na znaczenie sprawnego rozstrzygnięcia sporów sądowych, jako jednego z elementów zagwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu, zwraca się uwagę w literaturze (S. *Pikulski*, J. *Szczechowicz*, Ludzki wymiar prawa a przewlekłość postępowania sądowego (w:) Księga Jubileuszowa Profesora Tadeusza Jasudowicza, Toruń 2004, s. 353 i n.).

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (postanowienia NSA: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08 oraz z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że naruszono w niej prawo do sądu w aspekcie rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Bezspornym faktem jest, że akta sprawy wraz z apelacją strony pozwanej wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Katowicach 16 października 2023 r. (k. 207 akt sądowych). Sąd dokonał czynności wstępnych (rejestracja sprawy itd.). Postanowieniem z 22 grudnia 2023 r. referendarz sądowy w Sądzie Apelacyjnym zwolnił pozwanego od kosztów postępowania apelacyjnego (k. 231 akt sądowych). W dniu 17 stycznia 2024 r. zarządzono doręczenie odpisu apelacji pełnomocnikowi Skarżącego. W dniu 17 czerwca 2024 r. wylosowano referenta sprawy, a 20 czerwca 2024 r. akta przedłożono na kalendarz spraw oczekujących na wyznaczenie rozprawy. Pismem z ... marca 2026 r. pełnomocnik Skarżącego wniósł o rozpoznanie sprawy poza kolejnością wpływu. Następnie sprawę skierowano na rozprawę w formie zdalnej, która miała odbyć się 3 kwietnia 2026 r. W związku z ogłoszeniem upadłości konsumenckiej pozwanego, postanowieniem z 1 kwietnia 2026 r. Sąd Apelacyjny zawiesił postępowanie w sprawie.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania. Niezależnie od argumentów powołanych w odpowiedzi na skargę (takich jak znaczne obciążenie Sądu), niewyznaczenie terminu rozpoznania sprawy przez ponad 2 lata od dnia wpływu akt do Sądu (wpływ: 16 października 2023 r., zarządzenie o skierowaniu sprawy na rozprawę: 13 marca 2026 r.) narusza standard rozpoznania sprawy sądowej bez nieuzasadnionej zwłoki. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22).

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez Skarżącego stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Wskazany przepis określa granice rzeczowej rekompensaty (2 000 – 20 000 zł), a także stanowi, że wysokość sumy pieniężnej, we wskazanych granicach, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania.

Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się 7 lipca 2022 r. (prezentata Sądu Okręgowego, k. 3 akt sądowych) i do tej pory nie zakończyło się prawomocnie, to Sąd Najwyższy przyznał Skarżącemu sumę pieniężną w wysokości 4 000 zł za okres od 7 lipca 2022 r. do 23 czerwca 2026 r.

Ponadto nakazano Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach zwrócić Skarżącemu kwotę 200 złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi oraz przyznano mu od Skarbu Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach kwotę 240 złotych

wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia Sądu Najwyższego do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Jednocześnie Sąd Najwyższy powstrzymał się od rozstrzygnięcia w przedmiocie zaleceń dla Sądu Apelacyjnego, a to z uwagi na obecny stan zawieszenia postępowania.

Końcowo, Sąd Najwyższy zauważył, że choć wobec pozwanego ogłoszono upadłość, to przedmiotem niniejszego postępowania jest ocena działania Sądu Apelacyjnego, stąd nie było potrzeby informowania o sprawie ewentualnie powołanego syndyka – sprawa o przewlekłość nie została wytoczona przez upadłego, ani też nie zaskarżono w niej czynności upadłego.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

D.Z.

[a.ł.]

Leszek Bosek Paweł Czubik Marek Dobrowolski